

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok II.

WARSZAWA, DNIA 30 KWIETNIA 1925 R.

Nr. 8.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 81	Obliczanie opłaty stempowej od przekazów zagranicznych . . .	str. 84
Wyjazdy zagranicę	81	Otwarcie domu dla kuracjuszy w Inowrocławiu	84
Niewłaściwe interwencje postronne w sprawach osobistych pracowników	81	Zestawienie przyznanych i wykorzystanych kredytów dyskon- towych w pierwszym kwartale 1925 r.	85
Nowe blankiety czeków żyrowych i dotacyjnych	82	Kurs obligacji państwowych w dolarach na giełdzie w N.-Yorku . .	86
Wykazywanie obciążenia dekadowego instytucji kredytowych bez względu na wysokość kwoty. Zniesienie formularza D. Kred. Nr. 532	82	Handel międzynarodowy w 1924 r.	87
Falszywe kanadyjskie banknoty dolarowe	83	Obieg pieniężny, kredyty i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego	88
Próba rosyjskich 25-kopiejekówek	83	Porównanie płac robotniczych z poziomem cen	88
Eksport towarów za złote pochodzenia zagranicznego	83	Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach . . .	89
Skrócona treść depeszy przy ubezpieczaniu walorów ponad maksymę	83	Doświadczenie Szwecji w ciągu pierwszego roku przywrócenia wymiany biletów na złoto	89
Stosowanie klucza przy telegraficznych żądaniach zwrotu weksli .	83	Waloryzacja w Niemczech	90

Ruch służbowy.

Przeniesienia.

Alfred Aulich z Oddziału w Jarosławiu, Eugenjusz Kasprzykiewicz z Oddziału w Nowym Sączu, Juljusz Kudryński z Oddziału w Tarnopolu, Andrzej Scisłowicz z Oddziału w Inowrocławiu, Józef Węgrzyński z Oddziału w Katowicach, Feliks Wiśniowski z Oddziału w Przemyśle—wszyscy do nowopowstającego Oddziału w Łucku.

Zwolnienie ze służby.

Jan Krzesimowski z Oddziału w Katowicach.

Wyjazdy zagranicę.

Znaczna przewaga importu nad eksportem, wywołana nieurodzajem zboża w roku ubiegłym, wywiera od szeregu miesięcy ujemny wpływ na kształtowanie się bilansu handlowego Polski. Pragnąc przeciwdziałać nadmiernemu odpływowi walut na cele niegospodarcze, Dyrekcja zwraca się do wszystkich pracowników Banku Polskiego z gorącym wezwaniem, aby nie spędzali w roku bieżącym urlopów poza granicami kraju i oddziaływali w tym kierunku na innych w sferze swych wpływów.

Z podobnem wezwaniem Rząd wystąpił do wszystkich urzędników państwowych, zaś Prezes Banku Polskiego do Związku Banków, do Centralnego Związku polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów, oraz do Związku Ziemi.

Niewłaściwe interwencje postronne w sprawach osobistych pracowników.

(Dział II Spisu Okólników).

Powaga, znaczenie i dobro instytucji emisyjnej wymaga, ażeby wszelkie sprawy, dotyczące jej ustroju wewnętrznego i zarządzeń władz, nie przedostawały się na zewnątrz i nie stanowiły przedmiotu komentowania przez sfery niepowołane.

Objawem niepożądanym i niewłaściwym są przedewszystkiem sprawy osobiste pracowników Banku, którzy za pośrednictwem osób, instytucji lub opinii publicznej, wyrażanej częstokroć w prasie miejscowej, usiłują wpłynąć na władze Banku w kierunku osiągnięcia zamierzonego celu lub spowodowania zmiany już powziętej przez nie decyzji.

Osoby posługujące się tego rodzaju środkami nie zdają sobie należytej sprawy z takiego postępowania, które raczej przynieść im może więcej szkody niż korzyści z czynionych zabiegów. Nie można bowiem przypuszczać, ażeby opinia, wyrażana w pismach, była nieinspirowana przez osoby zainteresowane, oraz ażeby jej wiadome były właściwe powody decyzji i zarządzeń Dyrekcji.

Już w Okólniku Nr. 280 z dnia 15 listopada 1921 r. poruszono powyższą kwestję i wyraźnie zaznaczono, że interwencje postronne u władz Banku czyto bezpośrednie czy też pośrednie nie tylko szkodzą opinii danej osoby, lecz wręcz uniemożliwiają jej dążenia i starania w osiągnięciu bądź danego stanowiska, bądź wyższego stopnia płacy, przeniesienia i t. p.

Zwraca się zatem uwagę pracowników na wymieniony Okólnik i przypomina, że jedynie dopuszczalną i dozwoloną a w danych wypadkach najszybciej wiodącą drogą do celu jest droga służbowa, t. j. dla pracowników za pośrednictwem Dyrekcji Oddziałów, zaś dla Dyrektorów Oddziałów za pośrednictwem Dyrekcji Banku.

Nowe blankiety czeków żyrowych i dotacyjnych.

(Dział VIII Spisu Okólników).

Wskutek wyczerpania zapasu blankietów czeków żyrowych białych i czerwonych oraz czeków dotacyjnych wykonała drukarnia Banku Polskiego nowy ich nakład.

Białe чеки żyrowe pod względem formy zewnętrznej są podobne do poprzednich, a różnią się jedynie tem, że jedna część nakładu opatrzona została zastrzeżeniem o opłacie stemplowej, druga natomiast również zastrzeżeniem, że dane blankiety są wolne od opłaty stemplowej.

Analogicznie wykonano blankiety czeków dotacyjnych czerwonych.

Ponieważ dotychczasowe blankiety czeków dotacyjnych z powodu nieaktualnej treści nie odpowiadają obowiązującym obecnie przepisom, a zarazem używane są tak przez kasy skarbowe, jakoteż oddziały Pocztovej Kasy Oszczędności oraz urzędy pocztowe, przygotowuje się dwie odmiany czeków tych, z których jedna koloru błękitnego przeznaczona jest wyłącznie dla kas skarbowych, druga natomiast koloru żółtego dla oddziałów Pocztovej Kasy Oszczędności i urzędów pocztowych.

Ponadto książeczki każdego rodzaju blankietów czeków żyrowych i dotacyjnych posiadają okładki o odmiennych kolorach, co stanowić będzie pewne ułatwienie w kontroli jakoteż przy wydawaniu ich klientom.

Przy zamawianiu zatem blankietów czeków żyrowych lub dotacyjnych należy wyraźnie oznaczać na zamówieniu (form. Nr. 52 C.) ilość każdego rodzaju, t. j. „Z opłatą“, względnie „Wolne od opłaty“, zaś przy czekach dotacyjnych określać słowami: „Dla kas skarbowych“, względnie „Dla urzędów pocztowych“.

Wykazywanie obciążenia dekadowego instytucji kredytowych bez względu na wysokość kwoty. Zniesienie formularza D. Kred. Nr. 532.

(Dział IV Spisu Okólników).

Zgodnie z Okólnikiem Nr. 72 z dnia 4 kwietnia 1924 r. Oddziały wykazują dekadowy stan obciążenia firm podawczych w nadsyłanym Wydziałowi Kredytowemu formularzu D. Kred. Nr. 528 dopiero poczynawszy od wysokości przyznanego kredytu 100.000 złotych.

Ponieważ jeszcze nie wszystkie Oddziały posiadają powyższy formularz w nowym nakładzie z zamieszczoną u dołu uwagą, że obciążenie instytucji kredytowych należy wykazywać bez względu na wysokość kwoty, poleca się Oddziałom na przyszłość wykazywać obciążenie dekadowe tych instytucji w każdej, choćby najmniejszej wysokości.

Równocześnie znosi się formularz D. Kred. Nr. 532, skutkiem czego codzienne nadsyłanie do Wydziału Kredytowego wykazu dokonanych obrotów w myśl Okólnika Nr. 244 z dnia 2 sierpnia 1920 r., str. 30, staje się zbylecznem. Odnosny ustęp wspomnianego Okólnika należy wykreślić.

Fałszywe kanadyjskie banknoty dolarowe.

(Dział XII Spisu Okólników)

Prasa zagraniczna informuje, że w Europie znajduje się w obiegu duża ilość doskonale podrobionych dolarów kanadyjskich z podpisem Imperial Bank of Canada.

Podając powyższe do wiadomości Oddziałów, zaleca się specjalną ostrożność przy skupie wymienionych banknotów.

Próba rosyjskich 25-kopiejekówek.

(Dział XII Spisu Okólników).

W myśl Okólnika Nr. 23 z dnia 27 maja 1924 r. Oddziały skupują rosyjskie 25-kopiejkówki srebrne stempla przedwojennego ($\frac{1}{4}$ rubla) jako monety próby 900, t. j. ustawowej.

Badania, dokonane przez urząd probierczy, wykazały, że faktyczna próba wymienionych monet wynosi tylko 750. Wobec powyższego zaofiarowane srebrne 25-kopiejkówki należy obliczać jako monety próby 750.

Eksport towarów za złote pochodzenia zagranicznego.

(Dział XII Spisu Okólników).

W myśl obowiązujących przepisów eksportowych (Monitor Polski Nr. 237 z dnia 15 października 1924 r., poz. 745 oraz list okrężny Wydziału Walutowego Nr. 533 z dnia 17 lutego 1925 r.) eksport towarów za złote jest dozwolony pod warunkiem udowodnienia przez eksportera, że otrzymane przez niego złote są pochodzenia zagranicznego.

W tych zatem wypadkach, gdy złote są wypłacane eksporterowi z rachunku firmy lub banku zagranicznego, prowadzonego nie w Banku Polskim lecz w jednym z banków dewizowych, winien Oddział zażądać, aby eksporter przedstawił piśmienne stwierdzenie odnośnego banku dewizowego, że odpowiednia kwota złotych została wypłaconą eksporterowi z rachunku firmy lub banku zagranicznego i na tej podstawie może zwolnić eksportera od obowiązku dostarczenia waluty eksportowej.

Skrócona treść depeszy przy ubezpieczaniu walorów ponad maksymę.

(Dział I Spisu Okólników).

W myśl przepisów zawartych w Okólniku Nr. 21 z dnia 26 maja 1924 r. o ubezpieczaniu walorów wysyłanych pocztą obowiązane są Oddziały w wypadkach konieczności ubezpieczenia niepodzielnego waloru ponad określoną maksymę zawiadamiać w przeddzień wysyłki Towarzystwo Ubezpieczeń „Polonia“ w Warszawie zapomocą depeszy według podanego w powołanym Okólniku wzoru. Chociaż wzór ten jest prawidłowy, to jednak Towarzystwo Ubezpieczeń wyraziło życzenie, ażeby ze względów zachowania ostrożności jakoteż w celu zmniejszenia kosztów opłaty pocztowej stosować w podobnych depeszach skrót, wymieniając tylko miejscowość, do której zostały wysłane walory, rodzaj ich i sumę ubezpieczenia, nie dodając wyrazu „złoty“. Np. Oddział wysłał wylosowaną premjówkę. Zamiast przepisowej depeszy: „Dnia 4 kwietnia prześlemy do Banku Polskiego w Warszawie wylosowaną premjówkę ubezpieczoną polisą 33/8 na sumę złotych 207.226“ wystarczy skrót „Warszawa premjówka 207.226“.

Zarządzenie powyższe jako obowiązujące odnotować należy we wzmiankowanym Okólniku.

Stosowanie klucza przy telegraficznych żądaniach zwrotu weksli.

(Dział IV Spisu Okólników).

Zlecenia zwrotu weksli przed terminem płatności winny być wydawane przez Oddziały zasadniczo w drodze piśmiennej bądź w liście korespondencyjnym (form. Nr. 53 C.) bądź też zapomocą odnośnego pisma klienta na formularzu D. Kred. Nr. 518 przesyłanego jako załącznik przy wspomnianym liście.

Mogą się jednak zdarzać wypadki konieczności telegraficznego żądania zwrotu wekslu zwłaszcza tuż przed terminem jego płatności. Ponieważ Oddziałowi otrzymującemu depeszę nie powinny się nasuwać najmniejsze wątpliwości co do autentyczności zlecenia, przeto pożądanym jest opatrywanie kluczem telegraficznym takich depesz, które następnie muszą być piśmiennie potwierdzane również w liście korespondencyjnym.

W podobny sposób należy postępować i przy innych zleceniach telegraficznych — o ile takie są konieczne — których przedmiotem są pewne wartości.

Obliczanie opłaty stemplowej od przekazów zagranicznych.

(Dział I Spisu Okólników).

W ostatnich czasach zauważono, że kilka Oddziałów stempluje przekazy zagraniczne ściśle według tabeli opłat stemplowych, podanej w „Wiadomościach Banku Polskiego“ Nr. 5 z dnia 14 marca 1925 r., nie biorąc przytem pod uwagę zaokrąglenia w myśl tabeli, podanej w Okólniku Nr. 36 z dnia 21 czerwca 1924 r.

Należy wobec tego wyjaśnić, że opłatę stemplową w wysokości 3‰ oblicza się według skali, podanej w Okólniku Nr. 36, zaś opłatę $1\frac{1}{2}\text{‰}$ — według tej samej skali, biorąc połowę unormowanych w niej opłat.

Przykład I: Skupiono przekaz wystawiony w Ameryce, a płatny w Polsce. Równowartość przekazu wynosi 420 zł, opłata stemplowa zaś nie ściśle obliczone 3‰ od sumy 420 zł, t. j. nie 1 zł 26 gr, lecz podług tabeli od sumy 500 zł, t. j. 1 zł 50 gr.

Przykład II: Skupiono przekaz wystawiony w Ameryce i płatny w Ameryce. Równowartość przekazu 420 zł. Opłata wynosi nie ściśle $1\frac{1}{2}\text{‰}$ od 420 zł, t. j. nie 63 gr, lecz podług tabeli od sumy 500 zł, t. j. zł $1\text{ : }50 : 2 = 75$ gr.

Przykład III: Skupiono przekaz wystawiony w Ameryce, płatny zagranicą, opiewający na \$ 500 po kursie 5'17 w równowartości 2.585 zł. Opłatę stemplową oblicza się nie ściśle $1\frac{1}{2}\text{‰}$, t. j. 3 zł 88 gr lecz podług tabeli od sumy 3.000 zł (tysiąc niepełny liczy się za pełny), a więc przypadająca opłata wynosi zł $9 : 2 = 4$ zł 50 gr.

Otwarcie domu dla kuracjuszków w Inowrocławiu.

W związku z listem okrężnym Wydziału Personalnego z dnia 4 lutego 1925 r. Nr. 821/P. podaje się niniejszym do wiadomości, że dom dla kuracjuszków w Inowrocławiu został zupełnie wykończony, wobec czego otwarcie i oddanie go do użytku nastąpi z rozpoczęciem sezonu, t. j. dnia 15 maja 1925 r.

Odpowiednio umeblowane pokoje w liczbie 20, w tem 6 dwuosobowych i 14 jednoosobowych, odnajmowane będą przez cały rok pracownikom czynnym Banku Polskiego oraz ich rodzinom, a w razie wolnych miejsc także pracownikom innych instytucji finansowych.

Czynsz dla pracowników Banku Polskiego i ich rodzin wynosić będzie dziennie aż do odwołania za pokój jednoosobowy wraz z światłem bez pościeli 1 zł 50 gr, za pokój dwuosobowy 2 zł, zaś dla innych kuracjuszków 2 zł 50 gr za pokój jednoosobowy i 4 zł za dwuosobowy. Ponadto na opłacenie służby pobierany będzie od kuracjuszków dodatek w wysokości 20% czynszu.

W domu dla kuracjuszków prowadzona będzie również stołownia, czynna przy dostatecznej frekwencji przez cały rok. Ze stołowni tej mogą korzystać stale także pracownicy Oddziału Banku Polskiego w Inowrocławiu.

Kwoty, przypadające za utrzymanie i na służbę, kuracjusze płacić winni bezpośrednio gospodyni, zarządzającej domem.

Przydział pokoi dokonywany będzie przez Wydział Personalny Dyrekcji na skutek podań odnośnych pracowników. Podania poparte świadectwem lekarskim, uzasadniającem konieczność leczenia kąpielami solankowo-borowinowemi wnosić należy drogą służbową przynajmniej na miesiąc przed terminem, w którym dany pracownik zamierzałby rozpocząć kurację.

Pracownicy, względnie członkowie ich rodzin, którzy na skutek listu Nr. 821 z dnia 4 lutego 1925 r. zgłosili chęć leczenia się w Inowrocławiu, zawiadamiani będą za pośrednictwem odnośnego Oddziału o przydziale pokoju w domu dla kuracjuszków.

Dodatkowe zgłoszenia uwzględniane będą w kolejności ich wpływu.

Przypadający czynsz winni kuracjusze wpłacać tygodniowo zdołu w Oddziale w Inowrocławiu na rachunek „Czynsz z budynków bankowych“.

Oddział w Inowrocławiu zawiadamiany będzie o każdorazowym przydziale pracownikowi pokoju w domu dla kuracjuszków z obowiązkiem prowadzenia kontroli wpłacanych sum.

Wszyscy kuracjusze w czasie swego pobytu w domu dla kuracjuszków winni ściśle stosować się do obowiązującego w nim porządku.

Z E S T A W I E N I E

przyznanych i wykorzystanych kredytów dyskontowych w pierwszym kwartale 1925 r.
(w tysiącach złotych).

Gałęzie przemysłu	Stan na 31. I. 25 r.		Stan na 28. II. 25 r.		Stan na 31. III. 25 r.	
	K r e d y t		K r e d y t		K r e d y t	
	przyznany	wykorzyst.	przyznany	wykorzyst.	przyznany	wykorzyst.
Banki i inne instytucje kredytowe	152.055,5	120.135	165.003,5	120.888	162.313	132.506
Przemysł węglowy	23.638	19.399	24.388	19.270	24.378	16.552
„ naftowy	4.166	3.488	5.156,5	3.697	5.301,5	4.170
„ różny górniczy	1.893	890	1.443	824	1.443	949
„ mineralny	3.519	2.082	3.594	2.223	3.804	2.918
„ hutniczy	19.580	15.950	23.455	17.343	24.700	17.984
„ metalowy	5.919	4.774	6.501	4.983	6.356	5.397
„ maszyn. i elektrotechnicz.	9.019	6.843	9.604	7.293	9.548	8.110
„ budowlany	581	430	576	425	841	497
„ włókienniczy	34.848	25.226	34.701	31.031	33.005	29.028
„ odzieżowy i galanteryjny	1.082,5	1.392	1.157,5	925	1.243	1.080
„ chemiczny	16.052,5	9.747	16.741,5	12.085	16.810	12.655
„ garbarski	3.740,5	2.812	3.868,5	3.136	3.948	3.310
„ papierniczy	3.573,5	2.661	3.668,5	2.591	4.133,5	2.812
„ poligraficzny	1.517,5	833	1.532,5	800	1.565,5	919
„ drzewny	2.610,5	1.985	3.268	2.796	3.368	2.101
„ różny spożywczy	3.241,5	3.245	3.626	2.555	4.085,5	2.760
Zakłady użyteczności publicznej	252	116	352	81	352	184
Rolnictwo: a) w ścisłym znaczeniu	12.209,5	7.299	17.265,5	9.201,5	16.953,5	12.026
„ b) spec. kred. plantatorski	—	—	884,5	884,5	7.968	7.968
„ c) cukrownictwo	25.700	25.456	26.000	25.614	26.000	25.358
„ d) gorzelnictwo	10.622,5	8.919	11.090	9.152	11.185	9.320
Spółdzielnie spożywcze *)	5.024	4.599	5.224	4.800	5.209	4.341
Przedsiębiorstwa handlowe	4.167	3.143	4.337	3.631	4.350,5	3.618
Ogółem	345.012	270.424	373.437,5	286.229	378.861	306.563

*) W tem 3.000/m specjalny kredyt aprowizacyjny.

UWAGA: Z wykazanych kredytów wymienione grupy korzystają bezpośrednio w charakterze podawców, czyli ostatnich żyrantów weksli. Oczywiście, że poszczególne grupy, a mianowicie spółdzielnie i rolnictwo korzystają ze znacznie większego kredytu drogą pośrednią, jako wystawcy lub żyranci weksli, przedstawianych do dyskonta przez banki i niektóre przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowe.

Kurs obligacji państwowych w dolarach na giełdzie w N.-Yorku.

Wobec pewnej rozbieżności zdań co do finansowych warunków polskiej pożyczki amerykańskiej należy powołać się na źródło amerykańskie, oceniające dochodowość pożyczki ze stanowiska rentjera amerykańskiego. Według poniżej cytowanego prospektu maklerów giełdowych Baker Kellog & Co w N.-Yorku faktyczna stopa procentowa pożyczki polskiej wynosi 8,53%. Gdy się porówna to oprocentowanie z pożyczkami na rynku amerykańskim sąsiadów, a mianowicie Czechosłowacji, której 8%-owa, 14 milj. pożyczka odrzuca 8,05% i Węgry, które za 7 1/2% kredyt w sumie 7 1/2 milj. płacą faktycznie 8,69% — to warunki transakcji polskiej nie przedstawiają się w niekorzystnym świetle.

P O Ż Y C Z K A	Wypuszczone kwota	SPECJALNE ZABEZPIECZENIE	K u r s			Stopa faktyczna
			Styczeń	Luty	Marzec	
Austria 7%, 1923—43	24,400,000	Gwarantowana przez W. Brytanię, Francję, Czechosłowację, Włochy, Belgję, Szwecję, Danię i Holandję. Dochody z cel i monopolu tytoniowego.	Nw. Nn. 97 3/4 96 1/4	97 94	95 1/2	7,45
Czechosłow. 8%, 1922—51	13,924,000	Dochody z cel i monopolu tytoniowego.	Nw. Nn. 100 1/4 98 1/4	101 1/2 99 1/2	99 1/2	8,05
Dania 6%, 1922—42	30,000,000	Będzie zabezpieczona w razie żądania.	Nw. Nn. 102 99 1/2	103 100 1/2	100 1/2	5,95
Finiańcja 6%, 1923—45	10,000,000		Nw. Nn. 87 1/2 85 1/2	86 1/4 85	85 1/2	7,38
Niemcy 7%, 1924—49	110,000,000	Specjalnie zabezpieczona na splatach, przewidzianych planem Dawesa, i pierwsze zabezpieczenie na pewnych kontrolowanych dochodach jak cła.	Nw. Nn. 95 1/2 93	95 3/8 94 1/4	94 3/4	7,53
Węgry 7 1/2%, 1924—44	7,500,000	Pierwsze zabezpieczenie na całości dochodu z cel, cukru, tytoniu, a na czystym dochodzie z monopolu soli.	Nw. Nn. 90 1/2 89	90 89 1/4	89	8,69
Norwegia 6%, 1923—43	20,000,000		Nw. Nn. 100 1/8 97 1/2	100 1/4 99 3/8	99 1/2	6,05
Szwajcaria 5 1/2%, 1924—46	30,000,000		Nw. Nn. 101 7/8 100 3/8	103 101 1/4	101 3/4	5,36
Polska 8%, 1925—50	35,000,000	Pierwsze zabezpieczenie na akcyzie z cukru i całym dochodzie z kolei.	Nw. Nn. —	95 5/8 95	95	8,53

HANDEL MIĘDZYNARODOWY W 1924 R.

Poniższa tabela przedstawia przeciętny miesięczny handel zagraniczny poszczególnych krajów w 1924 r. Cyfry importu i eksportu podzielone przez liczbę mieszkańców ilustrują stan komercjalizacji i stopnia udziału poszczególnych krajów w handlu międzynarodowym.

(W tysiącach jednostek monetarnych).

Przeciętnie miesięcznie	ST. ZJEDNOCZONE		ANGLJA		FRANCJA		BELGJA		WŁOCHY	
	w \$	w złotych	w £	w złotych	w fr.	w złotych	w fr. belg.	w złotych	w lirach	w złotych
Import	294,761	1,526,861	94,975	2,204,369	3,344,381	938,433	1,463,963	367,015	1,615,599	372,880
Ilość mieszkańców	106,070,000	—	46,600,000	—	38,800,000	—	7,650,000	—	37,650,000	—
Na 1 mieszkańca	—	14.39	—	47.30	—	24.18	—	47.97	—	9.90
Eksport	374,834	1,941,640	66,280	1,538,358	3,454,511	969,335	1,156,740	289,994	1,192,470	275,222
Na 1 mieszkańca	—	18.30	—	33.00	—	24.98	—	37.90	—	7.31
Przeciętnie miesięcznie	NIEMCY		HOLANDJA		SZWAJCARJA		SZWECJA		NORWEGJA	
	w mk.	w złotych	w guld. hol.	w złotych	w fr. szw.	w złotych	w kor. sz.	w złotych	w kor. nor.	w złotych
Import	761,255	928,731	196,961	396,246	208,706	202,549	116,803	161,188	127,137	92,975
Ilość mieszkańców	59,600,000	—	6,950,000	—	3,887,000	—	5,850,000	—	2,720,000	—
Na 1 mieszkańca	—	15.58	—	57.01	—	52.10	—	27.55	—	34.18
Eksport	544,288	664,031	138,388	278,408	172,518	167,428	104,298	143,931	86,794	63,472
Na 1 mieszkańca	—	11.14	—	40.05	—	43.07	—	24.60	—	23.33
Przeciętnie miesięcznie	DANJA		FINLANDJA		POLSKA		GDAŃSK		CZECHOSŁOWACJA	
	w kor. d.	w złotych	w mk. fin.	w złotych	w złotych		w guld. g.	w złotych	w kor. cz.	w złotych
Import	181,874	159,885	385,641	50,056	123,350		46,008	46,008	1,321,564	201,802
Ilość mieszkańców	3,800,000	—	3,500,000	—	28,500,000		325,000	—	13,500,000	—
Na 1 mieszkańca	—	47.30	—	14.30	4.32		—	141.56	—	14.93
Eksport	164,460	144,576	406,663	52,784	105,287		48,657	48,657	1,413,583	215,854
Na 1 mieszkańca	—	42.77	—	15.08	3.69		—	151.10	—	15.98
Przeciętnie miesięcznie	AUSTRIA		WĘGRY		LITWA		KANADA		JAPONJA	
	w kor. zł.	w złotych	w kor. zł.	w złotych	w lit.	w złotych	w \$ kanad.	w złotych	w jenach	w złotych
Import	193,001	202,651	58,566	61,494	17,211	8,777	67,350	342,138	201,843	417,815
Ilość mieszkańców	6,450,000	—	7,500,000	—	3,100,000	—	8,750,000	—	55,961,000	—
Na 1 mieszkańca	—	31.41	—	8.19	—	2.83	—	39.10	—	7.46
Eksport	105,356	110,623	47,918	50,313	22,215	11,329	88,171	447,908	147,998	306,355
Na 1 mieszkańca	—	17.15	—	6.70	—	3.65	—	51.18	—	5.47

Obieg pieniężny, kredyty i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego.

(W milionach złotych).

D A T A	Ogółem środków obieg. *)	Środki obiegowe w złotych					Marki polskie przelicz. na zł	Portfel weksl. i pożycz.	Pokr. kr. (złoto i dewizy)	Stosunek % pokr. krusz. do bil. B. P.
		Ogółem **)	Bilety B. P.	Srebro	Bilon	Bilety zdawk.				
31/X 1924 r.	643,0	639,7	503,8	0,8	23,5	112,5	3,2	257,5	328,2	65,15
30/XI "	629,0	626,9	497,6	2,4	27,0	99,9	2,1	261,9	332,2	66,77
31/XII "	675,8	674,0	550,9	2,8	31,5	88,8	1,8	280,8	357,4	64,89
31/I 1925 r.	694,3	692,5	553,2	9,5	35,8	94,0	1,7	293,9	333,7	60,33
28/II "	737,1	735,3	549,6	17,4	49,4	119,0	1,7	314,7	304,8	55,45
31/III "	754,8	753,1	563,2	30,0	56,3	103,6	1,7	332,1	366,4	65,06
10/IV "	745,9	744,2	561,6	33,1	54,3	95,1	1,7	333,3	361,0	64,26
20/IV "	706,3	704,6	534,4	34,2	51,0	84,8	1,7	318,3	341,9	63,96

*) Łącznie z resztką marek.

**) Różnice wynikają z zaokrągleń.

Porównanie płac robotniczych z poziomem cen.

Płace robotnicze dążą zwykle za wahaniami wskaźnika cen hurtowych wzgl. kosztów utrzymania. Dla porównawczej obserwacji tego zjawiska w poszczególnych krajach używa się więcej ścisłego wskaźnika cen hurtowych. Współmierność między płacami i cenami hurtowymi wyraźnie występuje w Polsce. Gdy wskaźnik cen hurtowych w porównaniu z 1914 r. wzrósł do listopada 1924 r. o 16,6%, to przeciętny zarobek górnika podniósł się o 15,4%, a robotnika włókienniczego o 22%. W Niemczech płace robotnicze nie wzrastają równorzędnie z poziomem cen hurtowych. Natomiast w Anglii płace w górnictwie utrzymują się na poziomie cen hurtowych, a w przemyśle włókienniczym posiadają znacznie silniejszą dynamikę aniżeli ceny. Powyższa rozbieżność w ruchu cen i płac Niemiec i Anglii wyjaśnia w pewnej mierze drożyznę produkcji angielskiej i łatwość konkurencji niemieckiej.

Górnictwo węglowe.

(W złotych).

K R A J E.	Data	Przeciętna płaca dzienna dorostego ro- botnika	Data	Przeciętna płaca dzienna dorostego ro- botnika	Wskaźnik cen hurtowych 1914 = 100	Wzrost płac 1913/4 = 100
POLSKA (Górny Śląsk)	1913	4.73	XI. 24.	5.46	116,6	115,4
NIEMCY (Górny Śląsk)	1913	4.73	XII. 24.	5.56	131	117,5
ANGLJA	VII. 14.	8.16	XII. 24.	13.51	170	166

Przemysł włókienniczy.

K R A J E.	Data	Przeciętna płaca dzienna dorostego ro- botnika	Data	Przeciętna płaca dzienna dorostego ro- botnika	Wskaźnik cen hurtowych 1914 = 100	Wzrost płac 1913/4 = 100
POLSKA	1913	3.29	XI. 24.	4.01	116.6	122
NIEMCY	1912	4.22	XII. 24.	4.96	131	118
ANGLJA	XII. 14.	4.78	XII. 24.	8.22	170	217

Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach.

PAŃSTWA	Luty	Marzec	Kwiecień	Data ostatniej zmiany	PAŃSTWA	Luty	Marzec	Kwiecień	Data ostatniej zmiany
St. Zjednoczone . .	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	26. 2. 25 r.	Indje	7	7	7	25. 1. 25 r.
Szwajcaria	4	4	4	14. 7. 23 r.	Dania	7	7	7	17. 1. 24 r.
Holandja	4	4	4	14. 1. 25 r.	Japonja	8	8	7 $\frac{1}{2}$	15. 4. 25 r.
Anglja	4	5	5	5. 3. 25 r.	Litwa	8	8	8	1. 10. 23 r.
Hiszpanja	5	5	5	23. 3. 23 r.	Łotwa	8	8	8	16. 2. 24 r.
Belgia	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	22. 1. 23 r.	Grecja	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	22. 2. 25 r.
Szwecja	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	8. 11. 23 r.	Portugalja	9	9	9	12. 9. 23 r.
Włochy	5 $\frac{1}{2}$	6	6	9. 3. 25 r.	Finlandja	9	9	9	5. 3. 24 r.
Rumunja	6	6	6	4. 9. 20 r.	Niemcy	9	9	9	26. 2. 25 r.
Jugosławia	6	6	6	23. 6. 22 r.	W. M. Gdańsk . .	10	9	9	5. 3. 25 r.
Norwegja	6	6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$	25. 11. 24 r.	Polska	10	10	10	28. 11. 24 r.
Czechosłowacja . .	6	7	7	25. 3. 25 r.	Rosja	10	10	10	1. 7. 22 r.
Francja	7	7	7	11. 12. 24 r.	Węgry	12 $\frac{1}{2}$	11	11	27. 3. 25 r.
Bułgarja	7	7	7	16. 8. 24 r.	Austria	13	13	11	25. 4. 25 r.

Doświadczenie Szwecji w ciągu pierwszego roku przywrócenia wymiany biletów na złoto.

Szwecja wprowadziła dnia 1 kwietnia 1924 r. wymianę biletów bankowych na złoto. Ponieważ zachodzi prawdopodobieństwo, że Anglja*) i dominja oraz inne kraje w ciągu bieżącego roku podejmą tę samą politykę walutową, budzi zainteresowanie, jakie było doświadczenie Szwecji w tej dziedzinie gospodarczej w ciągu pierwszego roku.

Regulowanie obiegu biletów w Szwecji należy do kompetencji Państwowego Banku, t. j. według nomenklatury miejscowej, Riksbank'u. Przed wojną bilety w obiegu wynosiły 240 milj. kor. szw. Paritet złotego do korony szwedzkiej wynosi zł. 1,3888 = 1 kor. szw. Z 239 milj. kor. w czerwcu 1914 r. suma biletów wzrosła do 304 milj. kor. w grudniu tegoż roku, poczem wzrastała z roku na rok do grudnia 1918 r., kiedy suma biletów w obiegu wynosiła około 814 milj. kor. Od tego czasu suma biletów zmniejszała się, dochodząc w grudniu 1922 r. do 584 milj. kor., w grudniu 1923 r. do 576 milj. kor. i w dniu przywrócenia wypłat w monecie złotej, t. j. w kwietniu 1924 r. do 557 milj. kor.

W marcu 1920 r. Szwecja zawiesiła wypłaty w złocie. W ciągu całego okresu zawieszenia wypłat w złocie Riksbank miał wystarczającą ilość złota w skarbcu. W czasie gdy obieg był największy — zapas złota wynosił 286 milj. kor. wzgl. 35,1% biletów. W chwili zawieszenia wypłat w złocie, rezerwa wynosiła około 37%, a w okresie powrotu do wypłat w złocie, t. j. w kwietniu ub. r. 48,68%. Nie ulega kwestji, że Riksbank znajdował się w świetnych warunkach i mógł wcześniej podjąć wypłatę kruszcową. Zachodziła jednak obawa, aby publiczność nie żądała wymiany biletów w większej skali. Wbrew przepowiedniom bank był w stanie w drugiej połowie kwietnia r. ub. złożyć sprawozdanie, że nie wyłonił się żaden niepokojący objaw, kiedy prawo przewidujące wymianę biletów na złoto zostało przywrócone po kilkoletnim zawieszeniu. Posiadacze koron papierowych byli zadowoleni, że ich bilety miały faktyczną wartość złota i nie żądali widocznych dowodów tego faktu.

W okresie, który nastąpił po 1/4 ub. r. obieg pieniężny cokolwiek wzrósł do 564 milj. kor. we wrześniu t. r., prawdopodobnie dla zaspokojenia potrzeb jesiennego handlu, a następnie spadł w końcu grudnia do 537 milj. kor. Odtąd obieg zmniejszył się silnie do 443 milj. kor. w dniu 21/2 1925 r., a w dniu 11/4 r. b. wyniósł 484 milj. kor. Pokrycie złote również zmniejszyło się w ciągu 1924 r. Dnia 1 kwietnia zapas złota wyniósł 281 milj. kor., w końcu czerwca 254 milj. kor., w końcu września 252 milj., w końcu grudnia 241 milj. kor., a w dniu 21/2 i 11/4 1925 r. — 234 milj. kor. Stosunek %

*) Dnia 28 kwietnia Anglja urzędowo ogłosiła powrót do waluty złotej. Bank Angielski otrzymał prawo nieograniczonej swobody wywozu złota przy regulowaniu wypłat zagranicznych. Ustawa o zakazie wywozu złota wygasa dopiero 31.XII. r. b.

pokrycia złotego do obiegu zmniejszył się z 48,68% w dniu 1/4 do 44,10% w dniu 31/12. Ponieważ jednak obieg biletów później zmniejszył się, stosunek % zapasu w dniu 21/2 1925 r. pomimo mniejszej sumy złota w skarbcu wzrósł do 52,82%, a w dniu 11/4 uległ redukcji do 48,3%.

To położenie banku nie zostało osiągnięte bez pewnej obawy ze strony Dyrekcji, ponieważ wymiana została podjęta, kiedy korona notowała małe agio w stosunku do dolara. Bank zatem znajdował się w sytuacji niebezpiecznej i faktycznie kilka razy był zmuszony tracić złoto. W szczególności Niemcy uznawały za korzystniejsze nabywanie dewiz na Stockholm, aniżeli zakupywanie złota w Londynie, aby uzupełnić zapasy złota w Reichsbanku. W ciągu lata i jesieni Riksbank musiał kupować złoto w Londynie. Według angielskiej statystyki saldo przywozu złota z Angli od sierpnia do listopada łącznie wynosiło £ 428.100, co po parytetowym kursie równa się 7,739.000 kor. Rezerwa banku w końcu roku silnie wzmocniła się dzięki znacznemu przyptywowi kapitałów z zagranicy, a mianowicie:

- 1) W formie kredytów przemysłowych, udzielonych przez Stany Zjednoczone Ameryki w sumie najmniej \$ 7,000.000,
- 2) Przez sprzedaż Anglii dużych partii akcji szwedzkiej kompanii zapalek,
- 3) Przez zmniejszenie się pozostałości szwedzkich banków w bankach zagranicznych,
- 4) Przez uzyskanie w St. Zjedn. szwedzkiej rządowej pożyczki \$ 30,000.000, a drogą kredytu bankowego \$ 25,000.000, które przeznaczone zostały głównie na podtrzymanie kursu korony.

Od grudnia korona wykazała małe agio, dzięki czemu Riksbank był w stanie nabywać w razie potrzeby złoto zagranicą. Riksbank utrzymał swą stopę dyskontową niezmienną w wysokości $5\frac{1}{2}\%$ nie tylko podczas wymienialności biletów na złoto, lecz od połowy 1923 r. W przeciwieństwie do oczekiwań ze względu na skurczenie się obiegu pieniężnego, ceny hurtowe miały w ciągu roku tendencję zwyżkową. Przeciętny wskaźnik cen hurtowych w kwietniu 1924 r. wynosił 161, w porównaniu z przeciętnym wskaźnikiem 163 w 1923 r. W maju 1924 r. wskaźnik wynosił 160, w czerwcu 158, w lipcu 157. Odtąd ceny wzrastają i w końcu grudnia wskaźnik wynosi 168. Wskaźnik kosztów utrzymania, który przeciętnie w 1923 r. wynosił 174, spadł w czerwcu do 171, ale w końcu roku podniósł się do 178. Zwyżka cen hurtowych i detalicznych spowodowana była po większej części nieurodzajem w 1923 i 1924 r. i zwiększonym przywozem produktów rolnych. Z tego powodu zmiany w poziomie cen nie mogą być przypisane w donioślejszym stopniu skurczeniu się cyrkulacji.

Od r. 1914 do 1918 łącznie wywóz szwedzkich towarów przekracza przywóz. Od 1919 do 1921 łącznie z powodu powojennej spekulacji bilans handlowy zmienił się silnie na niekorzyść Szwecji. W r. 1922 bilans znów był korzystny. W latach 1923 i 1924 z powodu nieurodzaju i zniżki cen drzewa, papieru, celulozy i żelaza saldo bilansu handlowego na niekorzyść Szwecji wyniosło 153 milj. kor. w 1923 r. i 150 milj. kor. w 1924 r. Bilans płatniczy Szwecji trudny jest do ustalenia. Pokażna suma kapitałów szwedzkich znalazła lokatę zagranicą w ciągu 2 ubiegłych lat, ale z drugiej strony Szwecja zaciągnęła zagranicą dostateczną ilość pożyczek na skompensowanie tych lokat oraz ujemnego bilansu handlowego i tym sposobem przeszkodziła wywozowi złota w stopniu mogącym wystawić na niebezpieczeństwo zapasy złota Riksbanku.

Budżet Szwedzki za rok fiskalny 1923 — 1924 wykazał nadwyżkę 43,86 milj. kor. Faktyczne wydatki za ten rok wyniosły 619,64 milj. kor. podczas gdy dochody przyniosły 663,50 milj. kor., co pozwala na zbilansowanie budżetu bez uciekania się do pożyczek. Budżet na rok 1924/25 przewiduje pożyczkę 41,2 milj. kor. Pożyczka ma na celu pokrycie nowych wydatków, a w szczególności utrzymanie zagranicą rezerwy na amortyzację zaciągniętej przez rząd pożyczki w N.-Yorku. Dług publiczny Szwecji wynosił pod koniec 1924 r. 1.744 milj. kor., z których tylko 26 milj. stanowi dług bieżący. Z całego długu publicznego 569 milj. kor. wzgl. 32,6% dłużną jest Szwecja zagranicy.

Waloryzacja w Niemczech.

W Niemczech, gdzie pieniądź stracił wskutek inflacji zupełnie na wartości (1 bilj. mk. papier. = 1 Mk. zł.) — następstwa upadku waluty stały się w dziedzinie zobowiązań okresu przedwojennego i powojennego najbardziej jaskrawą bolączką gospodarczo-społeczną, jaka ujawniła się po przeprowadzeniu stabilizacji waluty, tem bardziej, że jak świadczy poniższe zestawienie stan wewnętrznych długów publicznych w Niemczech był ogromnie wysoki.

Zestawienie długów publicznych w/g stanu z dn. 31/XII. 1924 r.

A.	Długi Rzeszy:	(w tys. mk. papier.)
1)	przedwojenne długi zaciągnięte przez Rzeszę Niem.	4,805.509
2)	długi zaciągnięte podczas wojny	51,254.887
3)	długi powojenne (1918 r. — 1924 r.)	
a)	pożyczka premjowa z 1919 r.	3,840.000
b)	pożyczka przymusowa z 1922 r.	307,780.810
c)	asygnaty skarbowe, wypuszczone przez państwo w celu wypłaty obywatelom niemieckim wynagrodzenia za straty poniesione wskutek wojny na obczyźnie, t. zw. „K. Schatzanweisungen“	822.916,358.145
4)	długi, zaciągnięte przez kraje związkowe, a przejęte przez Rzeszę Niemiecką	14,246.561
5)	asygnaty skarbowe nieoprocentowane i nie wydane na cele wymienione pod pkt. 3 c.	8.910,633.185

B.	Długi poszczególnych krajów związkowych:	
1)	przedwojenne nie przejęte przez Rzeszę Niemiecką	2,026.074
2)	powojenne długi	242,239.241,546.792
	(długi pod pkt. 1 i 2 po przerachowaniu na marki złote wynoszą 2 miljardy 349 milionów mk. zł.).	

c. Pożyczki gmin i związków gminnych, przerachowane na złoto, wynoszą około 9 miliardów mk. zł.

Ponieważ wypłacanie tylko 3% tytułem odsetek od samych jedynie długów kategorii „A“ wymagałoby rocznego wydatku $2\frac{1}{2}$ miljarda R M (co stanowi więcej niż $\frac{1}{3}$ całkowitych rocznych wydatków państwa na rok gospodarczy 1925/26, względnie normalną ratę annuitetową tytułem spłat reparacyjnych na rzecz aliantów), nie mówiąc już o procentach od długów kategorii „B“ i „C“ — rząd niemiecki stanął na stanowisku, że zarówno zobowiązania rządowe, jak krajowe i gminne winny być uregulowane w ten sam sposób, gdyż wszystkie te organizacje czerpią swe dochody z jednego źródła. Drugą zasadą przyjętą przy przerachowaniu jest założenie, że do czasu ukończenia spłat reparacyjnych na rzecz aliantów, państwo, kraje i gminy nie mają pełnej możliwości wypełniania swych zobowiązań. Trzecią zasadą, iż miarodajną wskazówką dla określenia stosunku wymiennego starych obligacji na nowe jest wyłącznie zdolność finansowa dłużnika.

Pierwszy projekt rządowy waloryzacji zobowiązań publicznych i prywatnych t. z. „3 Steuernotverordnung“ szedł zbyt skrajnie po linii interesów dłużników i wywołał tak namiętną krytykę, że Rząd widział się zmuszonym przedstawić z końcem marca 1925 r. dwa nowe projekty ustaw wraz ze szczegółowymi bardzo obszernymi motywami, wyjaśniającymi przyczyny takiego a nie innego stanowiska rządu.

Pierwszy projekt (Entwurf eines Gesetzes über die Ablösung öffentlicher Anleihen) zawiera w pierwszej części przepisy, dotyczące przerachowania pożyczek Rzeszy (kategoria „A“), postanawiając, że zostaną one umorzone przez nową pożyczkę, wypuszczoną w markach Rzeszy (t. z. „Anleiheablösungsschuld“). Do czasu uregulowania spłat reparacyjnych (plan Dawesa) nowa pożyczka jest nieoprocentowana i nie może być przez wierzyciela wypowiedziana. Data, którą należy uważać za ukończenie spłat reparacyjnych, będzie oznaczona w swoim czasie osobną ustawą. Termin rozpoczęcia i techniczne przeprowadzenie wymiany starych obligacji na nowe pozostawiony jest do uregulowania Ministerstwu Skarbu.

Pożyczki kategorii „A“ pkt. 1 i 2 mają być wymienione po nominalnej wartości. Pożyczka premjowa z 1919 r. (pkt. 3a) w wysokości 5% nominalnej wartości. Asygnaty skarbowe (pkt. 3c) w wysokości 5% ich wartości w złocie. Jako wskaźnik wartości w złocie przyjęto kurs dewizy na N.-York na giełdzie w Berlinie w ostatnim dniu przed datą wypuszczenia asygnaty w obieg.

W ten sposób ustalony kurs wynosił dla „K. Schatzanweisungen“ z 1923 r. — 1\$ = 1.823 tys. mk. n., a dla „K. Schatzanweisungen“ z 1924 r. — 1\$ = 9.896 tys. mk. n.

Należytość, która po przeliczeniu nie przekracza 50 Reichsmark, niema być uwzględniana.

Nie podlegają zupełnie wymianie: obligacje pożyczki przymusowej z 1922 r. (pkt. 3b), nieoprocentowane asygnaty skarbowe (pkt. 5), ponadto „Reichskassenscheine“ i „Darlehnskassenscheine“.

Zaznaczyć jednak należy, że nawet tak silnie zredukowane pretensje wierzycieli państwowych, są właściwie iluzoryczne, jeżeli weźmiemy pod uwagę okoliczność otrzymania przez wierzyciela nieoprocentowanej i niewypowiedzianej obligacji, którą państwo obiecuje wymienić na gotówkę po spłaceniu

aliantom spłat odszkodowawczych. Jeżeli uwzględni się rozłożenie tych spłat na 37 — 38 lat, zrozumiałą jest wprost paniczna reakcja giełdy, nie będącej nawet w możności ustalić wartości papieru państwowego, co do którego data rozpoczęcia wymiany uzależniona jest od tak odległej, a może nawet i problematycznej okoliczności.

Aby jednak chociaż do pewnego stopnia zadośćuczynić względem socjalnym, odróżnia się przy wszystkich pożyczkach państwowych t. z. posiadaczy starych („Altbesitzer“) i posiadaczy, którzy nabyli te obligacje po 1 lipca 1920 r. Pierwsza kategoria posiada cały szereg korzyści: jak prawo do renty pożyczkowej, prawo do pobierania 5% odsetek od swej należitości i wreszcie prawo do udziału w losowaniach amortyzacyjnych, które dla tej kategorii wierzytelności rozpocząć się mają już w najbliższych latach. Pomijając trudność ustalenia, czy dany posiadacz należy do pierwszej kategorii wierzycieli, (co do których przypuszcza się, iż nabyli pożyczkę z pobudek patriotycznych dla celów lokacyjnych), — jest to tylko bardzo problematyczna próba wynagrodzenia ich strat. Posiadaczy, którzy nabyli pożyczki po 1/VIII. 1920 r. względnie tych, którzy nie będą mogli udowodnić wcześniejszego nabycia — uważa się za nabywców w celach spekulacyjnych i nie przyznaje się im żadnych specjalnych przywilejów.

Druga część ustawy zajmuje się konwersją pożyczek krajowych i gminnych, pozostawiając uznaniu poszczególnych krajów podział posiadaczy na „Alt i Neubesitzer“. Wszystkie pożyczki krajowe winny być również w tym samym stosunku co państwowe (5% wartości w złocie) wymienione na obligacje nowej pożyczki z tem, że 5% — 10% tej pożyczki winno być corocznie oprocentowane, wzgl. zamortyzowane. Jeżeli jednak położenie finansowe kraju jest ciężkie, przepis co do amortyzacji wzgl. oprocentowania ulega zawieszeniu aż do zakończenia spłat reparacyjnych.

W całości należy co do tej ustawy zaznaczyć, że wykonanie jej natrafiać będzie na niezmiernie trudności techniczne.

Drugi projekt (Entwurf eines Gesetzes über die Aufwertung von Hypotheken und anderen privatrechtlichen Ansprüchen) uwzględnia w szerszym, niż poprzednio zakresie interesy wierzycieli, a ustawodawca jest tutaj bardziej liberalny, zapewne dlatego, że dłużnikiem nie jest państwo, lecz osoby prywatne. Wierzytelności hipoteczne przerachowane poprzednio na 15% wartości w złocie mają być dodatkowo zwiększone jeszcze o 10%, jeżeli ustalona wierzytelność nie przekracza połowy wartości majątku; przyczem wartość nieruchomości ustala się w/g przepisów ustawy.

Wartość hipoteki w złocie, która została ustanowiona po 31/XII. 1917 r., oblicza się nie jak poprzednio po kursie dolara, lecz w/g dekadowych tablic, zawierających przeciętne kursu dolara i indeksu cen hurtowych (obliczenia bardziej korzystne dla dłużnika). Tak ustalony dług winien być w ciągu 1925 roku oprocentowany od 2 — 4%, a od 1/I. 1926 r. na 5% i nie może być wcześniej, niż przed 1 stycznia 1932 r. wymówiony. Należitość ustalona na mocy dodatkowego przerachowania (10%) ma być oprocentowana na 5% dopiero od 1/I 1928 r., a wierzyciel może żądać spłaty dopiero po 1 stycznia 1940 r. Listy zastawne i inne zapisy długów na rzecz banków kredytu hipotecznego mają być w ten sposób przeliczone, że całkowita suma skonwertowanych hipotek, podzielona jest między wierzycieli stosunkowo do wartości posiadanych dowodów.

W podobny sposób pod kontrolą poszczególnych krajów mają być przeliczone zobowiązania kas oszczędności. Natomiast postanowienia, dotyczące przerachowania obligacji przemysłowych, pozostają niezmiennione (15%). Na przemysł obciążony 2%-owym podatkiem inflacyjnym (z tytułu wzbogacenia się podczas inflacji) i obciążeniami z planu Dawesa, nie można było nakładać zwiększonego ciężaru.

Natomiast pretensje klientów do banku z tytułu należitości na rachunkach bieżących nie ulegają zupełnie przeliczeniu.

Oba projekty ustaw są w każdym razie krokiem naprzód w stosunku do dotychczasowego stanu. Wprawdzie i te projekty ulegną zapewne w pewnych punktach zmianie przy szczegółowej dyskusji parlamentarnej, ponieważ i przeciwko nim toczy się również walka na łamach prasy, organizuje się specjalne ligi obrony sprawiedliwego przeliczenia, ale trzeba pamiętać, że z powodu splotu szeregu licznych i krzyżujących się ze sobą interesów, — leży już w naturze tego zagadnienia niemożliwość idealnego rozwiązania tak skomplikowanego problemu.